

ALFÖLD.

RÁKOSI JENŐ LEVELE JUHÁSZ GYULÁHOZ.

Az alábbiakban közreadjuk Rákosi Jenőnek Juhász Gyulához írt egyik levelét, amely a nagy polemikus publicista irodalomfelfogására is érdekes világot vet.

Budapesten, 911. április 18. (Vignetta: *A magyarságért.*)
Budapesti Hirlap szerkesztősége.

Kedves Uram,

dátum nélkül írt levelét már előbb, verseskönyvét megkaptam ma. Annak, hogy engemet alkalmilag fölkeressen, semmi sem állja az útját. Ellenben abban, mintha én foglalkoztam volna ennek előtte már a dolgával s támogatást vagy közbenjárást ígértem volna, valami félreértésnek kell lenni, ha csak az emlékezetem végkép cserben nem hagyott, mert én valóban semmi ilyfélére nem emlékezem. Legjobb tudomásom*) életemben most vagyok — levele folytán — abban a helyzetben először, hogy ügyeivel foglalkozzam. De ha azt gondolja, hogy én valami közbejárásra vállalkozzam a ministeriumban, akkor lehetetlenre gondol. Ha más viszonyok volnának is és nekem volna valamelyes jogcímem arra, hogy ott szavamnak súlyt követelhessek, akkor is képtelenség volna valakiért közbejárnom, akit ott és az érdekelt körökben jobban ismernek, mint én; vagyis akit ott ismernek, míg én nem ismerem.

Ezek után levele egyéb tartalmáról, hogy a holnaposok közé tartozott, hogy én írtam róluk, s hogy plane ítéletem alapja s irányítója politika lett volna: mind ezekről felesleges beszélni. De annyit mondhatok, nekem mindenki szimpatikus, aki a maga dolgát hittel műveli, ha van tehetsége is és ízlése is. Holnapos, nem holnapos, az semmi. Holnapután a holnaposok is tegnapiak lesznek, mi pedig hányan érjük meg a holnapután. Tisztelettel híve és szolgálója

Rákosi Jenő.

SZÉLMALOMHARC.

A Széphalom 1929. évi számában Lambrecht Kálmán nyílt levelet intézett Móra Ferenchez a pusztuló magyar szélmalmok megmentése érdekében. Amint nálunk történni szokott, senki és semmi nem reagált erre a föl-szólitásra. A nagy magyar Közöny szélmalmának álló vitorláit átomlovagok támadása nem mozgatja meg...

Tápéra nehezen jutnak el a külhoni tudósítások, de mégis eljutott a *Matin* szept. elseji száma, amelyben Louis Forest cikke kesereg a belga és francia szélmalmok pusztulásáról. Forest fölszóalásának alkalmát a *Nation belge* egyik közleménye adta meg: Adolphe Hardy tanulmánya, amely a belga közvélemény elé tárja ezt a műkincs-pusztulás-számba menő veszedelmet. A két cikkben van egy örvendetes motívum: az, hogy a belgiumi műemlékek királyi bizottsága máris kezébe vette az ügyet, jegyzéket készít a még létező szélmalmokról és összegyűjti a rájuk vonatkozó történeti adatokat. Bizonyára lehetséges lesz ilyenmódon megmenteni néhány poétikus emléket a teljes elpusztulás-

*) Kimaradt egy szó: *szerint.*

tól. Franciaországban — a műgyűjtők hazájában és ahol már régóta fölmerték a kulturális értékek nemzetgazdasági jelentőségét — magánosok kezdeményezésére sikerült eddig is egypár szélmalmot konzerválni. De az állami beavatkozás ott is készülöben van.

Nálunk, különösen az Alföldön, ahol tizenhetedik századi királyok nem építettek kastélyokat, ahol főúri park nem maradt a tizennyolcadik század természetrajongó korából, ahol virágzó városok nem emelhettek renaissance-palotákat a civitas szimbolomául, ahol a középkorban jámbor püspökök a gótika csodáinak fölépítése helyett törökkel-tatárral harcoltak: tízszerezen históriai és művészi érték egy-egy szélmalom. Ezennel fölhívást intézek szerény szavammal a Műemlékek Országos Bizottságához, az Akadémia művészettörténeti bizottságához, amely nincs, Szeged barátaihoz, akik nagy számmal vannak, de akik még nem tömörültek egyesületté, Szeged szabad királyi város nagykulturájú polgármesteréhez, aki igazgat egy akkora birodalmat, amekkora volt a nagy építkezések idején egy-egy kis olasz város és mindenkéhez, aki hivatalosan vagy az ország iránti szeretetből tehet valamit ebben az ügyben: tegyék bölcs megfontolásuk tárgyává (így szokták mondani) a pusztuló szélmalomok megmentésének sürgős kérdését.

(Tápé.)

Édes Gergely.

NÉPÜNK ÉS NYELVÜNK.

A Szegedi Alföldkutató Bizottság néprajzi, társadalomrajzi és nyelvészeti szakosztályainak közérdekű folyóirata: címlapján emblémaként a *szélmalom*-képét viseli. A szélmalom valóban szimbolikus jelvénye az Alföld szellemének és sorsának. Ott áll és várja, mint isteni csodát, azt, ami lehetővé teszi, hogy életet kezdjen, elevenné váljon, várja a szelet. Jó vagy rossz szél járt hazánk felett, — ha már benne vagyunk a képes beszédben — az Alföld malmát nem lendítette meg. Óserdők és vadvizek és puszták világa volt, Európa és Ázsia csatatere, legjobb esetben zsiros gyarmata. Hogy ez a malom meglendüljön, olyan szélnek kellett jönni, mely mindent elsodort e malom mellől. Ma már — ahol állanak is az Alföldön szélmalomok, motor hajtja őket, és sokféle forrásból, nagy lendülettel megindult az Alföld fölfedezése — mert valósággal erre volt szükség — és ennek nyomán intenzívebb civilizálása.

Ezeket a kezdeményezéseket, elszórt törekvéseket akarja egyesíteni közös szervezetbe a szegedi egyetem mellett alakult *Alföldkutató Bizottság*, amely több szakosztályra oszlik. Ezek közül a nép- és társadalomrajzi s a nyelvészeti szakosztály adja ki a *Népünk és Nyelvünk* című folyóiratot, melyet Bibó István szerkeszt, Horger Antal és Cs. Sebestyén Károly közreműködésével.

A folyóirat programját a szerkesztő beköszöntője adja *Földadataink* cím alatt:

Azt óhajtjuk, hogy a magyarság úrnak maradjon s újra jobb létbe kerüljön ezen a megmaradt földön s önmagát újra megerősítse, annyira, hogy vissza tudja szerezni mindazt, amit jogos tulajdonának tart, a magyar nemzeti test elszakított részeit. Ehez azonban nem elég célul kitzúzni a kezünkön maradt egyetlen nagy, a földhöz közvetlenül kapcsolódó realitásnak, a földművelő Alföldnek gazdasági és megfe-